

MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tat-12 ta' Ġunju, 2020

Appell Inferjuri Numru: 13/2018 LM

Daniela Farrugia (K.I. 347382M)
(l-appellata)

vs.

Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali
(l-appellant)

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mill-intimat, hawnhekk "l-appellant", **id-Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali**, mid-deċizjoni mogħtija fl-24 ta' Ottubru, 2018 (minn issa 'l quddiem "id-deċizjoni appellata") mill-Arbitru tas-Sigurtà

Soċjali, (minn issa 'l quddiem "l-Arbitru), li laqa' l-appell li għamlet ir-rikorrenti, hawnhekk "l-appellata" **Daniela Farrugia**, wara li din appellat mid-deċiżjoni meħuda mid-Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali tad-19 ta' Diċembru, 2016 fejn dan kien iddeċieda li l-appellata ma kinitx aktar intitolata għal għajnuna medika minħabba li ma kinitx tissodisfa l-kriterji tal-artikolu 20(1)(b) tal-Att dwar is-Sigurtà Soċjali. Wara l-appell imressaq mill-appellata quddiem l-Arbitru, dan iddeċieda illi:

"... jilqa' l-appell (ta' Daniela Farrugia), u per konsegwenza d-deċiżjoni tad-Direttur in rigward qed tiġi dikjarata nulla u bla effett."

Fatti

2. L-appellata fit-3 ta' Novembru, 2016 kienet applikat mad-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali sabiex tibda tingħata Għajnuna għal Mard, iżda t-talba tagħha kienet ġiet miċħuda minħabba li l-appellant ikkonkluda li hija ma tissodisfax ir-rekwiżiti tal-artikolu 20(1)(b) tal-Kapitolu 318 tal-Liġijiet ta' Malta. In suċċint din id-dispożizzjoni tal-liġi teżiġi li sabiex persuna tkun intitolata għal din l-għajnuna għax tbat minn *bipolar disorder* jew minn dipressjoni bi psikosi, din ma tridx tkunx miżżewġa u trid tkun tabita ma' xi ħadd mill-ġenituri tagħha, li ħadd minnhom ma jkun f'impieg, għalkemm jista' jkun li xi wieħed mill-ġenituri jkun qiegħed jirċievi pensjoni. L-appellata ġiet infurmata b'din id-deċiżjoni fid-19 ta' Diċembru, 2016.

Mertu

3. L-appellata appellat mid-deċiżjoni tad-Direttur tas-Sigurtà Soċjali, u l-Arbitru fid-deċiżjoni appellata għamel riferiment għad-deċiżjoni mogħtija minn din il-Qorti diversament preseduta fl-ismijiet **Margaret Lebrun vs. Direttur tas-Sigurtà Soċjali**¹, u ddecieda li in vista ta' dik id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Appell, l-appellata għandha dritt li tibda tirċievi l-Għajjnuna għal Mard. In suċċint il-mertu tal-kawża li sar riferiment għaliha mill-Arbitru, kien jikkonċerna persuna li tgħix waħedha peress li l-ġenituri tagħha kienu mejtin, u l-Qorti ddecidiet li l-m'għandux jiġi applikat l-artikolu 20(1)(b) tal-Kap. 318 sabiex persuna li ma jkollhiex ġenituri tiġi impeduta milli tikkwalifika għall-Għajjnuna għal Mard. Il-Qorti kkonsidrat li l-liġi m'għandhiex tiġi applikata b'mod li teskludi minn dan it-tip ta' benefiċċju persuni li huma kap tal-familja u li ma jgħixux mal-ġenituri, għaliex l-Għajjnuna għal Mard m'għandhiex tingħata biss lil persuna li tgħix mal-ġenituri tagħha li jirċievu pensjoni.

Id-Deciżjoni Appellata

4. Permezz ta' deċiżjoni mogħtija fl-24 ta' Ottubru, 2018, l-Arbitru laqa' l-appell imressaq minn Daniela Farrugia, li permezz tiegħu hija kienet qiegħda tappella minn deċiżjoni meħuda mid-Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali, fid-19 ta' Diċembru, 2016, u dan wara li għamel is-segwent i konsiderazzjonijiet:

¹ Appell 7/17.

“Bid-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali tad-19 ta’ Diċembru 2016, id-Direttur Ġenerali informa lill-appellanti li ma kinitx aktar intitolata għal għajnuna medika għaliex l-appellanti ma kinitx tissodisfa l-kriterji tal-Kundizzjonijiet tal-Artikolu 20(b).

Fl-appell l-appellanti ddikjarat li bil-kundizzjoni li kellha ma kinitx taf li setgħet tappella. Spjegat ukoll li tagħha kien każ ġenwin u xtaqet tispjega l-pożizzjoni tagħha.

Dan l-appell ġie differit sabiex jistenna l-eżitu tal-Appell pendenti quddiem il-Qorti tal-Appell 7/17 Margaret Lebrun vs Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali u dana billi l-fatti kienu simili.

Parti mid-deċiżjoni tal-Qorti tgħid hekk:

“Il-Qorti ma taqbilx mal-interpretazzjoni tal-liġi li jagħti l-appellant. Kif stabbilit, hemm qbil li l-appellanta tbat i minn mard definit fil-paragrafu (ii) tal-Artikolu 20 (1) (b), hija persuna li tgħix waħedha u xebba. Il-Qorti tifhem ukoll li l-appellata hija kap tal-familja għall-finijiet tad-dispożizzjonijiet tal-Kap. 318 ġialadarba l-Att dwar is-Sigurtà Soċjali tipprova li ‘familja’ tfisser, ‘persuna waħda li, fl-opinjoni tad-Direttur tkun tabita waħedha, jew żewġ persuni jew iżjed li fl-opinjoni tad-Direttur ikunu jabitaw flimkien bħala familja.”

Ukoll:

“Dispożizzjoni li m’għandhiex tiġi applikata b’mod li teskludi lill-persuni li huma kap tal-familja u ma jgħix mal-ġenituri minn dan it-tip ta’ benefiċċju. Id-dispożizzjoni m’għandhiex tiġi interpretata daqs li kieku l-għajnuna għall-mard tingħata biss lil persuna li tgħix mal-ġenituri tagħha li jirċievu pensjoni.”

Dan ir-raġunament għandu japplika mutatis mutandis għall-appell odjern.

Fid-dawl ta’ dan l-arbitru qed jilqa’ l-appell u per konsegwenza d-deċiżjoni tad-Direttur in rigward qed tiġi dikjarata nulla u bla effett.”

L-Appell

5. L-appellant ippreżenta l-appell tiegħu mid-deċiżjoni appellata fl-20 ta' Novembru, 2018, fejn talab lill-Qorti sabiex:

“... jogħgobha tirrevoka u tannulla s-sentenza mogħtija mill-Arbitru ta' nhar l-24 ta' Ottubru 2018, u konsegwentement tgħaddi sabiex tikkonferma d-deċiżjoni tad-Direttur tad-19 ta' Diċembru 2016.”

6. L-appellant ressaq l-aggravju li l-Arbitru għamel applikazzjoni ħażina tal-liġi meta mingħajr ma daħal fiċ-ċirkostanzi tal-każ odjern, applika għaċ-ċirkostanzi odjerni d-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Appell fil-każ ta' Margaret Lebrun, u b'hekk iddeċieda li l-appellata għandha dritt tibda tircievi l-Għajjnuna għal Mard. L-appellant spjega li wara li l-appellata fit-3 ta' Novembru, 2016 kienet applikat għall-Għajjnuna għal Mard, fejn din iddikjarat li hija kienet tgħix mal-ġenituri tagħha u ddikjarat ukoll li hija tbatu minn *bipolar affective disorder*, huwa kien evalwa ċ-ċirkostanzi kollha tal-appellata u kien iddeċida li din ma tissodisfax il-kundizzjonijiet tal-artikolu 20(1)(b). L-appellant qal li wara li ngħatat id-deċiżjoni fil-każ ta' Margaret Lebrun, l-Arbitru kien tal-fehma li fid-deċiżjoni tiegħu dwar il-każ tal-appellata, huwa kellu jagħmel riferiment biss għad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Appell fil-każ ta' Margaret Lebrun, u qal li l-istess prinċipji kellhom japplikaw għall-każ odjern. Konsegwentement l-Arbitru laqa' l-appell tal-appellata u ddikjara d-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali nulla u mingħajr effett. L-appellant sostna li dan sar minħabba applikazzjoni ħażina tal-liġi peress li l-fatti

tal-każ odjern mhumiex identici għal dawk tal-każ ta' Margaret Lebrun. Fl-appell imressaq minnu, l-appellant spjega li skont l-artikolu 20 tal-Kap. 318, l-Għajnuna għal Mard, trid tingħata lil persuna li tkun kap ta' familja, jew li ma tkunx miżżewġa u li tkun tgħix mal-ġenituri tagħha, u jipprovdi wkoll li f'każijiet bħal dawn, hadd mill-ġenituri m'għandu jkun fl-impjieg, għalkemm din l-għajnuna tingħata wkoll f'każ li xi hadd mill-ġenituri jkun qed jirċievi pensjoni taħt it-Taqsimiet IV u V tal-istess Att. L-appellant sostna li l-appellata mhijiex kap ta' familja, u spjega li dak li jikkostitwixxi 'familja' għall-finijiet ta' dan l-artikolu tal-liġi jiddependi miċ-ċirkostanzi tal-każ. L-appellant spjega li d-Direttur tas-Sigurtà Soċjali għandu l-poter li jagħzel u jiddetermina min, fil-fehma tiegħu, għandu jitqies bħala 'kap ta' familja', u zied jgħid li f'dan il-każ huwa ma kienx moralment konvint li l-appellata tista' titqies li hija 'kap ta' familja'. Sostna li l-artikolu 20(1)(b) tal-Kap. 318 japplika biss meta persuna li tapplika għal Għajnuna għal Mard tkun tgħix mal-ġenituri tagħha li ma jkunux jaħdmu, għalkemm jista' jkun li xi hadd mill-ġenituri jkun intitolat għall-pensjoni. L-appellant spjega li fil-każ odjern, l-appellata, minkejja li hija persuna li tbat minn kundizzjoni medika, mhijiex miżżewġa², tgħix mal-ġenituri tagħha, iżda l-ġenituri tagħha jaħdmu bi qligħ u l-ebda wieħed minnhom mhuwa eligibbli għall-pensjoni. Jirriżulta li missier l-appellata spiċċa mill-impjieg tiegħu f'April tal-2019, għalkemm mill-provi ma jirriżultax jekk wara li spiċċa mill-impjieg dan bediex jirċievi xi forma ta' pensjoni. L-appellant spjega li d-Dokument tal-Baġit tal-2016 ukoll jagħmilha ċara li l-Għajnuna għal

² Jirriżulta fil-fatt l-appellata żżewġet wara li gie intavolat dan l-appell.

Mard għandha tingħata lil persuni singoli li jkunu jgħixu mal-ġenituri tagħhom, sabiex dawn ma jispicċawx ikunu ta' piż fuq il-ġenituri tagħhom fejn il-ġenituri jkunu bil-pensjoni, u sostna li din il-miżura ddaħħlet bħala eċċezzjoni għar-regola, sabiex jittaffa l-piż finanzjarju fuq dawn il-ġenituri. L-appellant qal li l-legiżlatur stabbilixxa għadd ta' kriterji sabiex min jissodisfahom ikun jista' jibbenefika mill-Għajnuna għal Mard. Qal ukoll li l-Arbitru ma kienx korrett meta applika d-deċiżjoni fil-każ ta' Margaret Lebrun kelma b'kelma għaċ-ċirkostanzi odjerni, għaliex iċ-ċirkostanzi taż-żewġ każijiet mhumiex identiċi. L-appellant spjega li r-rwol tiegħu huwa li jassigura li ma jkunx hemm abbuż minn fondi pubbliċi u huwa għandu l-obbligu li jassigura li ma jkunx hemm min jabbuża mis-sistema, billi jara li l-ligi tiġi applikata skont l-intenzjonijiet tal-legiżlatur.

Ir-Risposta tal-Appell

7. Fir-risposta tal-appell tagħha, l-appellata wiegħbet li d-deċiżjoni tal-Arbitru hija ġusta u timmerita konferma, u qalet li m'hemm l-ebda kontestazzjoni dwar l-fatt li hija tbatì minn kundizzjoni medika. Barra minn hekk l-appellata qalet li fil-preżent hija m'għadhiex tgħix mal-ġenituri tagħha minħabba li żżewġet fil-25 ta' Mejju, 2019, għalkemm ziedet tgħid li sa dakinhar taż-żwieġ tagħha hija kienet għadha tgħix mal-ġenituri tagħha. L-appellata qalet ukoll li minkejja li huwa minnu li missierha kien għadu jaħdem

sa April tal-2019, id-dhul tiegħu kien wieħed baxx, filwaqt li ommha ma taħdimx peress li hija mara tad-dar.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

8. Din il-Qorti sejra tgħaddi sabiex tikkonsidra l-aggravju ewlieni tal-appellant fid-dawl ta' dak li tipprovdni l-liġi, u dan wara d-deċiżjoni mogħtija mill-Arbitru dwar din il-materja.

L-aggravju ewlieni: L-Arbitru għamel applikazzjoni ħażina tal-liġi għaċ-ċirkostanzi tal-każ odjern

L-aggravju ewlieni mressaq mill-appellant huwa li l-Arbitru għamel applikazzjoni ħażina tal-liġi meta ddecieda li dak deciz minn din il-Qorti diversament preseduta fil-kawża li nfetħet minn Margaret Lebrun, għandu japplika għaċ-ċirkostanzi tal-każ odjern. Din il-Qorti kkonsidrat li d-deċiżjoni mogħtija fil-kawża ta' Margaret Lebrun ingħatat għal sitwazzjoni fejn persuna li tgħix waħedha peress li l-ġenituri tagħha ġew neqsin, appellat minn decizjoni tad-Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali sabiex tingħata l-Għajnuna għal Mard. Il-Qorti tal-Appell qalet li ċ-ċirkostanzi tal-każ ta' Margaret Lebrun kienu tali li l-artikolu 20(1)(b) ma kienx japplika għas-sitwazzjoni tagħha, peress li hija xebba u ma tgħix mal-ġenituri peress li huma t-tnejn mejtin, u l-Qorti ziedet tispjega li l-artikolu 20(1)(b) tal-Kap. 318 m'għandux jiġi interpretat daqslikieku l-

Għajjnuna għal Mard tingħata biss lil min jgħix mal-ġenituri tiegħu li jirċievu pensjoni.

Iċ-ċirkostanzi tal-appellata fil-każ odjern huma kemxejn differenti, u l-Qorti tinsab konvinta li l-Arbitru ma kellux jiddeċiedi li l-konklużjonijiet tal-Qorti tal-Appell fil-kawża ta' Margaret Lebrun kellhom japplikaw għaċ-ċirkostanzi odjerni, għaliex iċ-ċirkostanzi tal-każ tal-appellata mhumiex l-istess bħal tal-każ ta' Margaret Lebrun li għamel riferiment għalih l-Arbitru. Hawnhekk si tratta ta' sitwazzjoni ta' persuna li fiż-żmien rilevanti kienet xebba, għad li jirriżulta li minn dakinhar li ngħatat id-deċiżjoni tal-Arbitru l-appellata żżewġet, u din kienet tgħix mal-ġenituri tagħha. Jirriżulta imma li l-ġenituri tal-appellata ma kinux qegħdin jirċievu pensjoni, iżda almenu wieħed minnhom kien impjegat bi qligħ, u għalhekk ma jistax jintqal li l-appellata tissodisfa l-kriterji tal-artikolu 20(1)(b) tal-Kap. 318, li jistipula b'mod ċar li sabiex persuna titqies li tissodisfa l-kriterji tal-liġi, ħadd mill-ġenituri li tkun tgħix magħhom ma jrid ikun f'impjieg, għalkemm jista' jkun li xi ħadd minnhom ikun qiegħed jirċievi pensjoni. L-appellata ma ċaħditx li fiż-żmien rilevanti missierha kien għadu impjegat. Jirriżulta li missier l-appellata waqaf mill-impjieg f'April tal-2019, proprju xahar qabel żżewġet l-appellata, u għalhekk ir-rekwiżit impost mil-liġi li ħadd mill-ġenituri ma jkun qiegħed jaħdem, jirriżulta li mhuwiex sodisfatt. L-appellata fir-risposta tal-appell tagħha tgħid li missierha kellu dħul minimu mill-impjieg tiegħu, u għalhekk kellhom japplikaw id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 20(ċ) tal-Kap. 318. Imma minkejja li ntqal dan in sostenn tal-pożizzjoni tal-appellata li hija għandha dritt tibqa' tircievi din l-Għajjnuna għal Mard, ma

ngabet l-ebda prova ta' dan, la quddiem l-Arbitru u lanqas quddiem din il-Qorti.

Il-Qorti hija tal-fehma li filwaqt li l-legizlatur, permezz tal-ligijiet u *policies*, ha hsieb jassigura li kull persuna fil-pajjiż ikollha livell ta' għajxien diċenti, madanakollu r-rwol tad-Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali huwa importanti sabiex jassigura li filwaqt li dawn il-ligijiet u *policies* jiġu implimentati, fl-istess hin hadd ma jabbuza minnhom. Barra minn hekk waħda mill-funzjonijiet tad-Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali hija li jassigura li f'każ li jinstab li hemm xi hadd li qiegħed jabbuza mis-sistema, jittieħdu l-passi opportuni sabiex dak l-abbuż jiġi indirizzat.

In vista ta' dawn il-konsiderazzjonijiet, il-Qorti hija tal-fehma li l-appell intavolat mill-appellant għandu jintlaqa', u d-deċiżjoni mogħtija mill-Arbitru tiġi b'hekk revokata.

Decide

Għar-raġunijiet premissi, din il-Qorti qiegħda tiddeċiedi dan l-Appell billi tilqgħu u għalhekk tirrevoka u tannulla d-deċiżjoni tal-Arbitru mogħtija fl-24 ta' Ottubru 2018, u konsegwentement tgħaddi biex tikkonferma d-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali tad-19 ta' Diċembru 2016.

Spejjeż ta' dan l-appell a karigu tal-appellata.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**